

Terviseministri määruse „Riigi tervishoiuvaru korraldamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga kehtestatakse riigi tervishoiuvaru moodustamise, haldamise, uuendamise ja kasutusele võtmise, aegunud varu mahakandmise ja hävitamise ning aruandluse tingimused ja kord.

Riigi tervishoiuvaru hõlmab ravimeid, meditsiiniseadmeid ja muid vahendeid, mis tagavad tervishoiuteenuste toimepidevuse kriisiolukordades, sealhulgas tarneraskuste korral. Kuni 2024. aastani oli riigi tervishoiuvaru Terviseameti omandis, kuid selle sisuline haldamine oli delegeeritud lepingu alusel Tartu Ülikooli Kliinikumile. Eelnõus sätestatud uus korraldus arvestab senist praktikat ja ekspertide hinnangut varude optimaalsele haldamisele. Lisaks nähakse määrusega ette varude hajutatud hoidmine kahes asukohas: Tartu Ülikooli Kliinikumis ja Põhja-Eesti Regionaalhaiglas.

Eelnõu sätestab, et varude koosseisu määrab valdkonna eest vastutav minister eraldi käskkirjaga. Kuna varude sisu omab tähendust julgeoleku aspektist, on käskkiri asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud dokument.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu on ette valmistanud Sotsiaalministeeriumi tervishoiuteenuste osakonna juhataja Nikita Panjuškin (nikita.panjuskin@sm.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna terviseõiguse juht Susanna Jurs (susanna.jurs@sm.ee). Eelnõu on keeleteimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

Töörühma liikmetena osalesid Terviseameti esindajad: Terje Robal, Andras Armväärt, Olga Galaburda ja Agne Ojassaar.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõu on seotud 2024. aastal tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 57⁶ lõikesse 7 lisatud volitusnormiga. Tegemist on uue määrusega, millel puudub varasem redaktsioon. Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega hõlma isikuandmete töötlemist isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kehtestab tingimused ja korra riigi tervishoiuvaru moodustamiseks, haldamiseks, uuendamiseks ja kasutusele võtmiseks, aegunud varu mahakandmiseks ja hävitamiseks ning aruandluseks. Õigusakti aluseks on tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 57⁶ lõige 7.

Eelnõu koosneb seitsmest paragrahvist, mille sisu on kirjeldatud allpool.

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala, milleks on riigi tervishoiuvaru moodustamise, haldamise, uuendamise ja kasutusele võtmise, aegunud varu mahakandmise ja hävitamise ning aruandluse tingimused ja kord vastavalt tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 57⁶ lõikele 7.

Eelnõus esitatud nõuded ei kohaldu tervishoiuteenuse osutaja tegevusvarule, nagu see on määratletud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse §-s 57⁴.

Tervishoiuteenuse osutaja tegevusvaru sisaldab kaupa, mida haigla kasutab iga päev. Selle varu eesmärk on peamiselt maandada tarneraskuste riski. Riigi tervishoiuvaru hoitakse samuti haiglas, kuid selle nomenklatuur määratakse riskianalüüside ja muu sarnase teabe alusel. Kriisiolukorras võib varude vajadus tavapärasest erineda, näiteks epideemia või masstrauma olukorra puhul. Terviseamet võib otsustada suunata riigi tervishoiuvaru teisele tervishoiuteenuse osutajale kasutamiseks. Tervishoiuteenuse osutaja tegevusvaru on seevastu mõeldud üksnes haigla enda tarbeks.

Eelnõu § 2 kirjeldab varu moodustamise korda. Protsess näeb ette, et valdkonna eest vastutav minister kehtestab käskkirjaga varu moodustamise meetodika. Meetodikas täpsustatakse, millistele stsenaariumitele või põhimõtetele peab riigi tervishoiuvaru nomenklatuur vastama. Terviseamet otsustab varu jaotuse haiglate vahel, võttes arvesse haiglate ettepanekuid, milles nad määravad vajaliku kauba ja selle kogused meetodika nõuetele vastamiseks. Selleks, et varude roteerimine oleks sujuv, peab tegevusvarusse kuuluv kaup ühtima võimalikult suurel määral haigla igapäevaselt kasutatava kaubaga. Haiglate eksperdid annavad sisendi varude moodustamiseks, misjärel hindab Terviseamet ettepanekute asjakohasust ja ratsionaalsust ning lähtub neist varude kooskõlastamisel.

Eelnõu § 3 sätestab varu haldamise põhimõtted. Haiglad vastutavad varu nõuetekohase säilitamise eest. Varu peab asuma Eestis. Tegemist on füüsilise varuga, selle hoidmise delegeerimine või korraldamine muul viisil ei ole lubatud. Varude asukoht tuleb kooskõlastada Terviseametiga, et vältida varude liigset kontsentreerumist ühte kohta või nende paigutamist julgeoleku vaatest ohtlike objektide lähedusse. Terviseametil on õigus anda korraldus varude ümberpaigutamiseks, kui nende hoidmine tavapärasel asukohas võib olla ohtlik nende säilimisele.

Eelnõu § 4 sätestab nõuded varu uuendamisele, mahakandmisele ja hävitamisele. Üldjuhul kasutatakse varu enne aegumist haigla tavapärasel töös. Kui see ei ole võimalik, võib haigla müüa varu teisele tervishoiuteenuse osutaja haiglaapteegile, et vältida rikkumist ja kulu suurenemist. Lisaks kirjeldab paragrahv, millised tegevused tuleb ette võtta, kui teatud osa olemasolevast varust varude nomenklatuurist eemaldatakse.

Eelnõu § 5 sätestab varu kasutusele võtmise korra. Varu saab kasutusele võtta Terviseameti haldusakti alusel. Selle sisu ja nõudeid on §-s 5 detailselt kirjeldatud.

Eelnõu § 6 sätestab aruandluse üldpõhimõtted. Terviseametil on õigus täpsustada aruandluse korda ja andmekoosseisu.

Eelnõu § 7 sätestab varude moodustamise, haldamise ja uuendamise rahastamise korra. Terviseamet teeb varuga seotud rahaliste vahendite eraldamise otsused haldusaktiga.

3. Määruse mõjud

Eelnõu eesmärk on tagada riigi tervishoiuvaru optimaalne moodustamine ja hoidmine, et see oleks kriisiolukorras tervishoiuteenuse osutajatele kättesaadav.

Määruse rakendamisel on suurim mõju Põhja-Eesti Regionaalhaiglale ja Tartu Ülikooli Kliinikumile, kellele luuakse uusi kohustusi. Mõju avaldub ka Terviseametile, kelle ülesanne varu hoidjana asendub varude korraldamise ja rahastamise kohustusega riiklikul tasandil.

Eelnõul on mõju riigi julgeolekule ja majandusele. Teisi mõjusid ei ole tuvastatud.

3.1. Mõju riigi julgeolekule

Sihtrühm: Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Tartu Ülikooli Kliinikum

Eelnõu kohaselt viiakse varud haiglate omandisse, mis suurendab paindlikkust ja arvestab paremini haiglate vajadustega. Haiglate omandis olevad varud muudavad nende kasutuse kriisiolukorras sujuvamaks. See toob kaasa mõõdukalt positiivse mõju.

Samal ajal võib varude suurendamine tekitada vajaduse täiendava laopinna või muude püsikulude järele haiglates. Tegemist ei ole otsese eelnõu mõjuga, vaid võimaliku tulevase riskiga.

Sihtrühm: Terviseamet

Terviseameti roll riigi tervishoiuvaru korraldamisel väheneb, mis toob kaasa halduskoormuse vähenemise. See suurendab Terviseameti võimekust panustada kriisivalmidusse ja reageerida paremini kriisidele. Kuna varude haldamine oli varem delegeeritud Tartu Ülikooli Kliinikumile, on mõju vähene.

Uus varude korraldamise süsteem võimaldab paindlikult arendada ja kasutada varusid nii kriiside eel kui ka nende ajal. Mõju on mõõdukalt positiivne.

3.2. Mõju majandusele

Sihtrühm: Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Tartu Ülikooli Kliinikum

Eelnõu võib põhjustada haiglatele täiendavaid kulusid varude roteerimise käigus. Nende kulude vähendamiseks katab Terviseamet haiglate eelarvega mittekaetavad kulud, näiteks uute kaupade soetamise ja mitteroteeritavate kaupade uuendamise. Riski maandamise meetmete tõttu on mõju vähene.

4. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisega otseseid kulusid ei kaasne. Kulud tekivad määruse alusel kehtestatud käskkirja rakendamisel. Käskkiri koostatakse ja seda uuendatakse osapoolte seisukohtadega arvestades ning rahastamise võimaluste olemasolul.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu koostamise töörühmas osalesid Sotsiaalministeeriumi ja Terviseameti esindajad. Eelnõu edastatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Tervisekassale, Terviseametile, Põhja-Eesti Regionaalhaiglale ja Tartu Ülikooli Kliinikumile.